

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 7. De haeresibus damnatis in Decretalibus in Sexto. & in
Clementinis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

Berengarius & eius in fide inconstancia.

Libet autem hic pauca quedam de hoc Berengario dicere, ut hac eius abiuratio facilius percipiatur. Emergit hic Berengarius circa tempora Leonis Papa noni, ad annos Domini MXLIX. multasque hereses de venerabili Eucharistie sacramento promulgauit, & propterea a Leone nouo Pontifice Maximo in concilio Vercellis coactus, cum omnibus suis affectis, nisi ad bonam mentem rediret, perpetuo anathemate percussus est, eiusque error omnium consensu Patrum fuit damnatus. verum cum defuncto Leone Berengarius in suo errore pertinaciter permaneret, synodus collecta est apud Turones sub Victore secundo, in qua hereseos est conuictus. Denique cum neque sic resisteret, sed multos passim in suum traheret errores, Nicolaus secundus anno Domini MLI. Romae CXIII. Episcoporum concilium congregauit, ibique hanc abiurationem, quam ex Gratiano hic commemorat Eymericus, publice fecit: quam Nicolaus per vniuersas Italie, & Germanie vrbes misit, ut quae Ecclesiae doluerant de peccatore, de conuerso gauderet: ceterum non multo tempore in recta fide permansit Berengarius: nam alium errorem est professus videlicet, in Eucharistia adesse quidem verum corpus, & sanguinem Christi, sed simul etiam panis, & vini substantiam ibidem remanere: itaque ad hunc errorem penitus euellendum Gregorius septimus anno Domini MLXXIX. synodum Romae celebrat, ad quam accersitus venit Berengarius, summusque in ea agnouit errorem, quem publice abiurauit, noua condita abiurationis formula illi a synodo prescripta in haec verba: Ego Berengarius corde credo, & ore confiteor, panem & vinum, quae ponuntur in altari per mysterium sacrae orationis, & verba nostri Redemptoris substantialiter conuertri in veram & propriam ac viuificantem carnem, & sanguinem Iesu Christi Domini nostri, & post consecrationem esse verum Christi corpus, quod natum est de Virgine, & quod pro salute mundi oblatum in Cruce pepedit, & quod sedet ad dexteram Patris, & uerum sanguinem Christi, qui de latere eius effusus est, non tantum per signum, & uirtutem sacramenti, sed in proprietate naturae, & ueritate substantiae: sicut in hoc breui continetur, & ego legi, & vos intelligitis: nec contra hanc fidem ulterius docebo, sic me Deus adiuuet, & haec sacra Euangelia. Huius postremae abiurationis meminit Blondus lib. 3. de cadis 2. & Sabellicus lib. 3. nonae. Aeneadis. Berengarius quidem in hac postrema abiuratione perseverans penitentiam egit, ut ait Iohannes Gerson sermone 1. de cena Domini, quem grauius de commissis sceleribus dolens, & in primis quia redire in viam ueritatis non potuit, quos erroribus suis imbuerat in festo decumbentem in ipsa die Epiphaniae, in uiam moribundum haec uerba protulisse testatur: Hodie apparebit mihi Dominus meus Iesus Christus: uel ad gloria sicut spero, propter penitentiam meam: uel ad damnationem sicut formido, propter aliorum corruptionem, quos ad viam ueritatis reducere non potui.

Non tamen desunt qui dicant, nunquam conuersum Berengarium, quorum opinionem haec probare uidetur haeresiarcharum consuetudo, quos raro conuersi legimus, cum ut plurimum in erroris obcepti

Introd. 1. 2. 3.

Berengarius moribundi uerba.

A pertinacia perseverantes impoenitentes moriuntur, licet quadoque ob aliquas causas aliud exterius fingat.

QUESTIO VII.

De heresibus damnatis in Decretalibus.

SUMMA RIVM.

1. Articuli catholici cum haesibus illis contrarij contenti in c. Firmiter de sum. Trin.
2. Error abbat is Ioachim condemnatus.
3. Haereses impij Almarici.
4. Christus secundum quod homo est aliquid.
5. De processione Spiritus sancti quid credendum.
6. Haereses duae de processione Spiritus sancti damnatae.
7. Haereses damnatae in Clementinis.

SEPTIMA quaestio est: haereses & errores per Ecclesiam condemnati, de quibus agitur in decretalibus, qui sunt. Ad hanc respondemus quod quatuor apparent condemnatae ex volumine Decretalium maiori, quae damnae Sexto Decretalium: quaedam ex Clementinis.

Errores damnati in Decretalibus.

In volumine maiori damnantur istae haereses, & errores.

1. In primis in tit. de summa Trin. c. 7. Firmiter & cap. Damnamus. proficitur sancta mater Ecclesia quae plures articulos fore catholicos, & fidei tenendos: ut puta, quod unus est solus Deus, immensus, & incommutabilis, & alios plures quorum contrarij omnes sunt hereticales, & erronei: ut puta, quod non sit vnus solus Deus, quod non sit immensus, quod non sit incommutabilis, & sic de alijs articulis contrarijs illis articulis, in dictis capitulis approbatus ut fidei tenendis.
2. In speciali autem in c. Damnamus, allegato. §. si quis. condemnatur iste articulus, ut hereticus: quem b. Abbas Ioachim assererat, scilicet, quod Pater, & Filius, & Spiritus sanctus sunt vnus, non ueritate essentiae, & naturae, sed collectiua unitate sicut cum dicimus, quod multi homines sunt vnus populus.

Almarici Haereses.

3. Condemnatur etiam, eod. tit. & c. §. reprobandus, doctrinae impij Almarici, ut haeretica, & in lana: quae autem illa fuerit, non exprimit: Vnde centius tam in Speculo historialis, xxx. lib. c. vii. prohibet ipsum Almaricum in suis prauis dogmatibus tenuisse haereses, & errores in scriptis. Prima haeresis eius fuit, quod quilibet teneret credere, se esse membrum Christi, & hoc esse vnum de fidei articulis, sine quo homo non potest saluari.

Secunda hæresis fuit, quod Patris potentia duravit quamdiu viguit lex Mosaica, scilicet, vsq; ad Christum: & tunc habuerunt finem omnia veteris testamenti sacramenta: & viguit lex Christi noua vsque ad tempus Almarici: & ex tunc habuerunt finem, ac fuerunt euacuata Baptismus, Penitentia, & omnia alia nouæ legis sacramenta, sine quibus tamen & secundum veritatem non est salus.

Tertia hæresis fuit, qd a tempore ipsius Almarici euacuatis omnibus nouæ legis sacramentis incepit vigere Spiritus sancti gratia, qua interius quilibet inspirabitur, & qua saluari poterat sine quocunque actu exteriori.

Quarta hæresis fuit: quod sic erat a Spiritu sancto illo tempore charitas ampliata, vt illud quod aliàs de natura sua erat peccatum: vt stupra, adulteria, & similia diceret non esse peccatum, dummodo illa facerent carnaliter se committentes ex charitate.

Quinta hæresis fuit: quod mulieres cum ponentibus tales errores non peccabant carnaliter commiscendo, dummodo ex charitate agerent.

Sexta hæresis fuit, quod predicto tempore Deus agebat vt bonus, & non vt iustus, quia predicta supra, adulteria, & similia ex charitate facta, Deus vt bonus, nullatenus puniebat.

In eodem volumine maiori tit. de hæret. cap. Cum Christus, damnatur etiam ista hæresis atque error, scilicet, quod Christus non est aliquid secundum quod homo.

Errores damnati lib. 5. Decretalium.

In sexto autem Decretalium condemnantur ista hæreses & errores.

In primis de sum. Trini. & fide catho. c. Fideli. profitemur sancta mater Ecclesia plures articulos fore catholicos & fide tenendos: vt puta, quod Spiritus sanctus æternaliter ex Patre & Filio procedit, & alios in effecta plures, quorum contrarij omnes sunt hæreticales, & erronei, vt potè, quod Spiritus sanctus à Patre & Filio non procedit, & sic de alijs articulis contrarijs illis in dictis capitulis approbatis vt fide tenendis.

In speciali autem eod. ca. Fideli. §. nos huiusmodi erroribus, condemnantur infra scripte duæ hæreses & errores.

Prima hæresis est: quod Spiritus sanctus æternaliter à Patre & filio non procedit.

Secunda hæresis est: quod Spiritus sanctus à Patre & Filio non tanquam ab vno principio, sed tanquam à duobus principijs procedit.

Errores damnati in Clementinis.

In Clementinis vero condemnantur ista hæreses & errores in tit. de sum. Trini. & fide catho. c. Fideli. profitemur sancta mater Ecclesia quamplures articulos fore catholicos, & fide tenendos: vt puta quod vnigenitus Dei filius humanum corpus passibile assumpsit: & alios in effecta, quorū contrarij omnes sunt hæreticales, & erronei: vt potè, quod Dei filius corpus passibile non assumpsit, & sic de alijs articulis contrarijs illis in dictis

capitulis approbatis vt fide tenendis.

In speciali autem eodem c. Fidei. condemnantur infra scripta hæreses & errores.

Prima hæresis: quod Dei Patris Filius humanum corpus passibile, & animam intellectuam seu rationale, ipsum corpus vere, per se, & essentialiter informantem, non assumpsit.

Secunda hæresis: quod quando vnus militum a lancea latus Christi aperuit, quod adhuc Christus viuus & non mortuus exitebat.

Tertia hæresis: quod anima rationalis seu intellectiua non est forma corporis humani verè, per se & essentialiter.

Quarta hæresis: quod baptismus non est communiter tam paruulis, quam adultis perfectum remedium ad salutem.

Quinta hæresis: quod tam paruulis, quam adultis in baptismo non conferuntur informans gratia, & virtutes.

Infra autem in clement. de vsuris, c. Ex graui. §. sanè, condemnatur vnus articulus, & sit sextus.

Sexta hæresis est, quod exercere vsuras non est peccatum.

Et in tit. de hæret. in Clem. Ad nostrum. condemnantur ista octo hæreses, seu errores.

Supra parte 2. pag. 113.

Primus error est, videlicet, quod homo in vita presenti tantum & talem perfectionis gradum potest acquirere, quod reddetur penitus impeccabilis, & amplius in gratia proficere non valebit. Nam, vt dicunt, si quis posset semper proficere, posset aliquis Christo perfectior inueniri.

Secundus error est, quod ieiunare non oportet hominem, vel orare, postquam gradum perfectionis huiusmodi fuerit assecutus, quia nunc sensualitas est ita perfecte spiritui & rationi subiecta, quod homo potest libere corpori concedere quicquid placet.

Tertius error, quod illi qui sunt in predicto gradu perfectionis, & spiritu libertatis, non sunt humanæ subiecti obedientiæ, nec ad aliqua præcepta Ecclesiæ obligantur, quia, vt asserunt, vbi spiritus Domini, ibi libertas.

Quartus error est: quod homo, ita potest finalem beatitudinem secundum omnem gradum perfectionis in presentia assequi, sicut eam in vita obtinebit beata.

Quintus error, quod qualibet intellectualis natura seipsa naturaliter est beata, quodq; anima non indiget lumine gloriæ: ipsam eleuante ad Deum videndam, & eo beate fruendum.

Sextus error, quod se in actibus exercere virtutum, est hominis imperfecti; & perfecta anima licentiat à se virtutes.

Septimus error, quod mulieris osculum, cum ad hoc non inclinet natura, est mortale peccatum, actus autem carnalis cum ad hoc natura inclinet, peccatum non est, maxime cum tentatur exercens.

Octauus error, qd in eleuatione corporis Iesu Christi, homo non debet asurgere, nec ei reuerentiā exhibere, alscentes, quod esset imperfectionis eiusdè, si à puritate & altitudine suæ contemplationis.

templationis tantum descenderent, quòd circa mysterium, seu sacramentum Eucharistia, aut circa passionem humanitatis Christi aliqua cogitarent. Nonnulla etiam alia sub simulata quadam sanctitatis specie dicunt, faciunt, & committunt, quæ oculos diuinæ maiestatis offendunt, & graue in se continent periculum animarum.

COMMENT. XXXII.

Hæreses, & errores per ecclesiam condemnati, de quibus agitur in Decretalibus, qui sunt? In quaestione proximè præcedenti retulit auctor hæreses, seu verius hæresarchas, siue hæresim auctores, de quibus agitur in Decreto: nunc vero eas prosequitur, quæ in reliquis iuris Canonici voluminibus continentur; ut hinc etiam cognoscant fidei indices, falsitates dånatas, & catholicas veritates illis contrarias cõstanter stabilitas. Tam eodem sepe ordine, quo vtitur hic Eymericus, tractant rem eandem Sanctus Antonius par. 4. titu. 11. cap. 7. §. 2. 3. & 4. & Turcremata in Summa de Ecclesiis, li. 4. par. 2. c. 35. & 36.

b Quem Abbas Ioachim assererat. De Abbate Joachim abunde diximus supra par. 1. super ca. Damnanus, de sum. Trinit. & fide cath.

c Doctrina impij Almarici. De Almarico etiã pauca quadam diximus supra par. 1. super c. Damnanus, de sum. Trinit. §. reprobanus etiam, ea videnda sunt, ut hic locus apertior fiat.

d Secunda hæresis est, quòd quãdo vnus militũ.) Hanc hæresim & duas sequentes hic in ver. Tertia hæresis, & in vers. Quinta hæresis, tenebat quidã Petrus Ioannes, ut refert Guido Carmelita in summa de hæresibus, tit. de hæresibus Petri Ioannis, c. 1. 2. & 3. cuius plures etiam errores commemorat Eymericus infra in hac 2. parte, quaestio. 9. vbi videtur quæ copiosè, de hoc Petro Ioanne scripsimus.

e Et in titu. de heret. in Clement. Ad nostrum, condemnantur istæ octo hæreses, seu errores. Hos errores profitebantur Beguardi, sicut constat ex Clemen. Ad nostrum, & ex Eymericus infra in hac 2. parte, quaestio. 15. Eisdem cum aliis multis refert & confutat Guido Carmelita in summa de hæresibus, tit. de hæresibus Beguardorum, & Aluarus Pelagius lib. 2. de plaustru Ecclesie, cap. 52.

QVAESTIO VIII.

De hæresibus condemnatis in Extrauagantibus.

SUMMARIUM.

- 1 Errores Ioannis de Pollaco condemnati in extrauag. Vas electionis.
- 2 Errores Beguardorum damnati in extrauag. Gloriosam Ecclesiam.
- 3 Errores dånati in extrauag. Cũ inter nonnullos.
- 4 Errores damnati in extrauag. Quia quorundã.
- 5 Errores damnati in extrauag. Benedictus Deus.

ACTAVA quaestio est: Hæreses & errores per Ecclesiam condemnati, de quibus agitur in extrauagantibus, qui sunt?

Ad hanc respondemus, quòd prout nunc non sunt extrauagantes, in quibus cõdētur hæreses & errores nisi domini Ioannis xxii. & Domini Benedicti xii. Nã si ante aliquæ fuerunt, in corpore iuris postmodũ sunt insertæ: & ea propter extrauagantes nõ possunt dici hodie. In extrauagantibus autem domini Ioannis sunt hæreses & errores huiusmodi condemnati.

1 Primus, quòd confitentes fratribus habentibus licentiam generalem audiendi confessiones tenentur eadem peccata, quæ confessi fuerunt, iterum confiteri proprio sacerdoti.

Secundus quòd stante statuto: omnis vtriusque sexus, edito in Concilio generali, ¶ Romanus Põtifex non potest facere, quòd parochiani non teneatur cõfiteri omnia peccata sua semel in anno proprio sacerdoti, quem dicit esse parochialem curatũ: immo nec Deus posset hoc facere: quia, ut dicebat, implicat contradictionem.

3 Tertius error: quòd Papa non potest dare licentiam generalem seu potestatem audiendi confessiones: immo nec Deus, quin confessus habeat generalem licentiam, teneatur eadem iterum confiteri seu proprio sacerdoti, quem dicit esse (ut prædicitur) parochialem curatum.

Isti tres errores condemnantur in extrauagante dicti domini Papa Ioannis xxii. quæ incipit: Vas electionis, quæ est supra.

Horumbautem errorum auctor fuerat ac inuentor quidam magister in Theologia, Parisijs magistratus, uo:atus Ioannes de Polhaco.

2 Quartus error & hæresis: quòd dua sunt Ecclesie, scilicet carnalis diuitiis pressa, affluens delictis, sceleribus maculata, cui Romanum præsul, aliosque inferiores prælatos dominari, hæretici isti fingunt; alia spiritualis stugalitate munda, virtute decora, paupertate succincta, in qua ipsi soli Beguardi, eorumque complices continentur.

Quintus error quòd venerabiles Ecclesie sacerdotes, alique ministri, sic sunt iurisdictionis & ordinis auctoritate deserti, ut nec sententiam ferre, nec sacramenta conficere, nec subiectum populum instruere valeant, vel docere: sed sunt priuati omni ecclesiastica potestate, nisi sint de eorum Beguardorum perfidia, apud quos solos, ut ipsi fingunt, sicut spiritualis vitæ sanctitas, sic & ecclesiastica auctoritas per seuerat.

Sextus error est, illos mortalis criminis contagione pollui, & pena teneri, quos contigerit iuramenti religione constringi.

7 Septimus error est: sacerdotes ritè & legitime secundum formam Ecclesie ordinatos, quibuslibet tamen criminibus pressos, non posse conficere, vel conferre ecclesiastica sacramenta.

Octauus error est; quòd Euãgelium Christi in solos Beguardos hoc tempore completum: quod hætenus, ut ipsi Beguardi somniant, obreptum fuerat, immo prorsus extinctum.

Isti quinque errores condemnantur in extrauag. di-